

Riikliku vanaduspension, kohustusliku kogumispension ja vabatahtliku kogumispension statistika

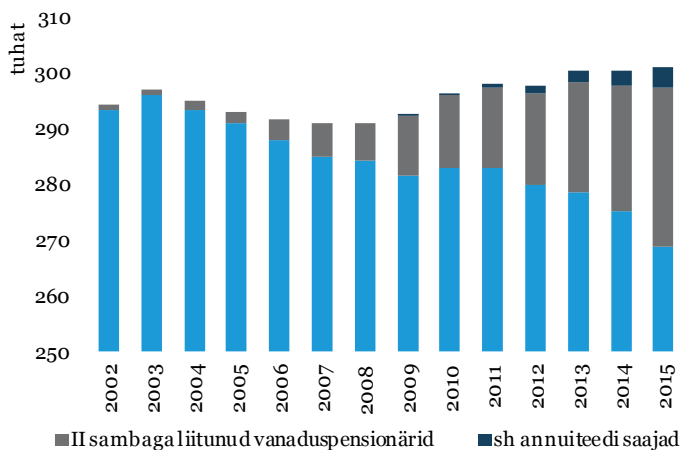
Seisuga 31.12.2015

1. RIIKLIK VANADUSPENSION JA KOHUSTUSLIK KOGUMISPENSION

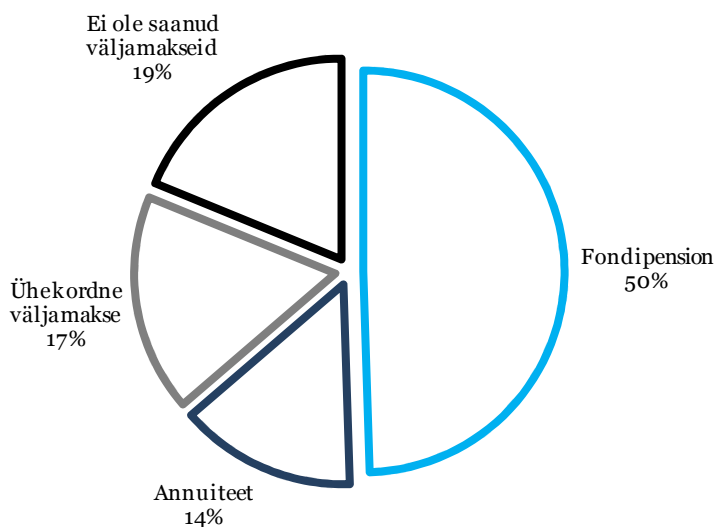
1.1. Väljamaksed

- ◇ 2015. aasta lõpus oli 300 973 vanaduspensionäri, kellest ennetähtaegselt pensionile läinuid oli 25 512. Vanaduspensionäride arv suurenes aastaga ca 800 inimese võrra ja püsib kõrgel tasemel võrreldes viimase paarikümne aastaga.
- ◇ Õigus II samba pensionile oli aasta lõpus 27 731 inimesel, kellest väljamaksete avalduse oli esitanud 22 513 inimest. Väljamakseid saavate isikute arv suhtena väljamaksetele õigust omavatesse isikutesse kasvas aasta jooksul 2 protsendipunkti võrra 79%-ni.
- ◇ II samba väljamaksete õigust omavatest isikutest 50% (13 725 inimest) on saanud fondipension¹ makseid, 17% (4 849 inimest) on saanud ühekordse väljamakse pensionifondist ja 14% (3 939 inimest) kindlustuseltsidest pensionilepingute² makseid.
- ◇ 74% pensionilepingule õigust omavatest isikutest on teinud ka vastava avalduse (kasv aastaga 5 protsendipunkti), ühekordsetel väljamaksetel on see suhe 87% (ei muutunud) ja fondipensionil 76% (kasv 2 protsendipunkti).

Joonis 1. Vanaduspensionäride arv, sh II sambaga liitunud vanaduspensionärid

Joonis 2. II sambaga liitunud vanaduspensionäride jaotus väljamakse liigi järgi

- ◇ Keskmise I ja II samba³ vanaduspension kokku oli 2015. aasta lõpus 368 eurot. I samba pensioniindeks oli 2015. aastal 1,063, samas keskmine vanaduspension kasvas 6,0%. Keskmise vanaduspension väiksem kasv on põhjustatud baasosa ja aastahinde erinevast indekseerimisest, kuid ka uute vanaduspensionäride väiksematest pensioniõigustest. Keskmise staaži vanaduspensionäridel oli 43,8 aastat, samas kui uutel pensionäridel oli see 39,3 aastat. II samba mõju keskmisele vanaduspensionile on praegu veel marginaalne (ca 50 senti), kuna pensionileping on vaid 1%-l vanaduspensionäridest.
- ◇ Mediaankeskmine I samba vanaduspension oli 8 senti väiksem aritmeetilisest keskmisest. Keskmise I samba netopension oli 4,5 eurot väiksem keskmisest brutopensionist. Erinevus aastaga oluliselt ei suurenenud tulenevalt pensionide täiendava tulumaksuvaba määra tõstmisele 210 eurolt 220 euroni.

¹ Perioodilised väljamaksed pensionifondist, vt täpsemalt <http://www.pensionikeskus.ee/ii-sammas/valjamaksed/regulaarsed-maksed-pensionifondist/>

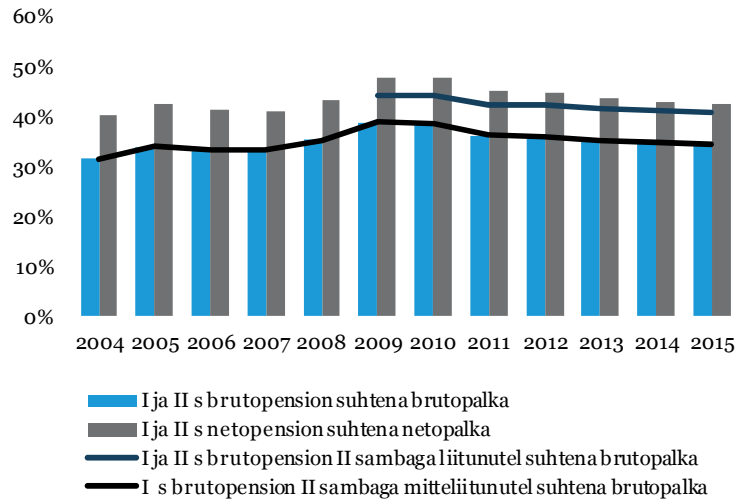
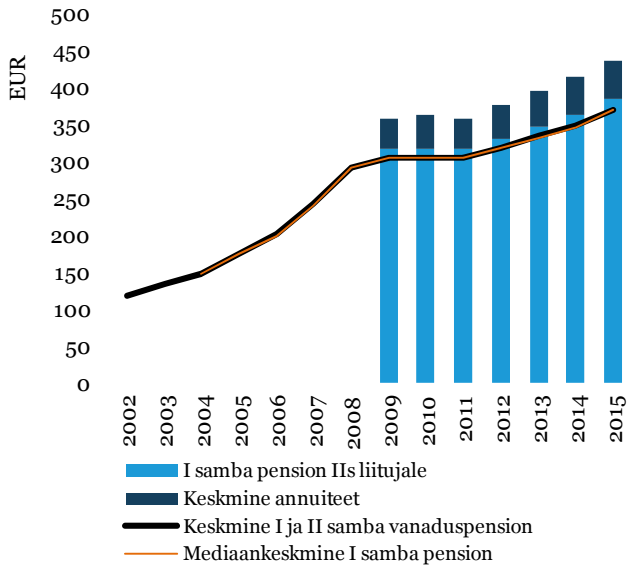
² Eluaegsed väljamaksed kindlustuseltsist, vt täpsemalt <http://www.pensionikeskus.ee/ii-sammas/valjamaksed/eluaegsed-maksed-kindlustuseltsist/>

³ II sambas arvestatakse ainult eluaegseid kindlustuslepinguid.

- ◇ I samba vanaduspensionäridel, kes ei ole liitunud II sambaga, oli keskmine pension 367,5 eurot. II sambast pensionilepingu väljamakse saajate keskmine pension koos I samba pensioniga oli üle 434 euro.
- ◇ Keskmine I ja II samba brutopensioni suhe Eesti keskmise brutopalka oli 2015. aasta lõpus 34,6%, samade näitajate netosuhe oli 42,5%. Asendusmäärad⁴ langesid 0,2-0,4 protsendipunkti võrra võrreldes 2014. aastaga. Alates 2009. aastast, mil palgad langesid, kuid pensionid tõusid, on olnud asendusmäärad langustendentsis.

Joonis 3. Keskmine vanaduspension ja II samba annuiteet

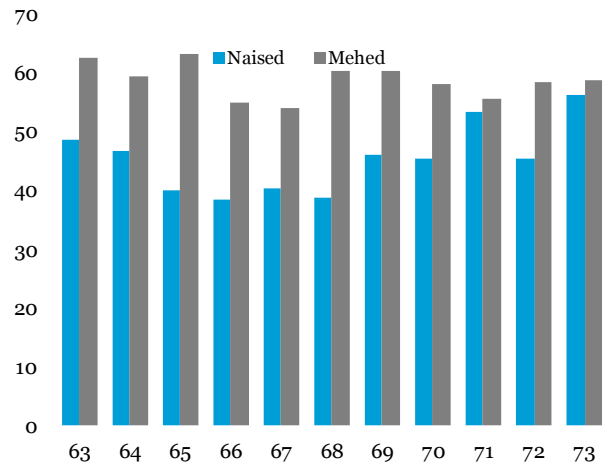
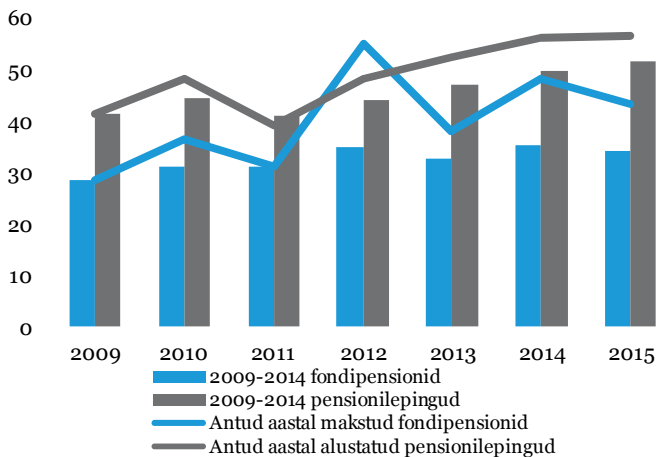
Joonis 4. II Keskmise pensioni ja Eesti keskmise palga suhted

- ◇ Keskmine II samba pensionilepingu alusel makstava pensioni suurus oli 2015. aasta lõpus 51,7 eurot kuus (2014. aastal 49,7 eurot), keskmine fondipension 43 eurot kuus ja keskmine ühekordne väljamakse 1109 eurot. Samas 2015. aastal pensionilepingu sõlminute ehk uute pensionäride keskmine väljamakse pensionilepingu alusel oli 56,5 eurot kuus.
- ◇ Üle 92% pensionilepingutest olid garantiiperioodiga, keskmine garantiiperioodi pikkus oli 14,2 aastat.
- ◇ Meeste keskmine pensionilepingu väljamakse kuus oli 34% suurem kui naistel, sealjuures annuiteedi saajate hulgas oli mehi 57% ja naisi 43%. Võrdluseks I samba vanaduspensionäride hulgas oli naiste keskmine pension 0,5% võrra kõrgem meeste keskmisest pensionist ning meeste ja naiste suhe vastavalt 35% ja 65%.

Joonis 5. Keskmine II samba fondipensioni ja pensionilepingu väljamakse uutel ja kõikidel pensionäridel

Joonis 6. II pensionilepingu väljamaksete jaotus soo ja vanuse lõikes

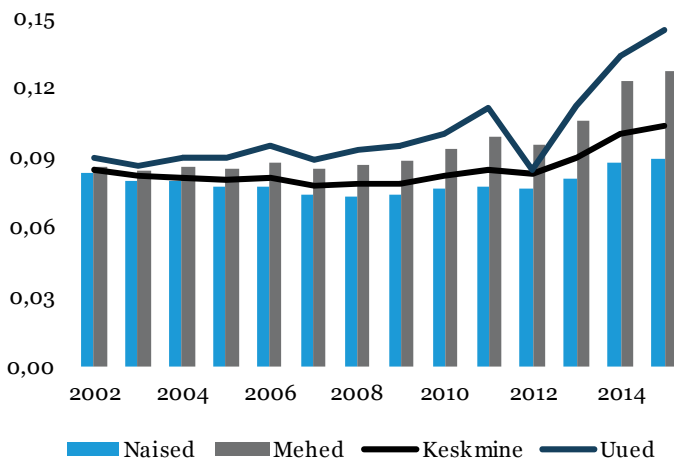
- ◇ I samba vanaduspensionide Gini koefitsient⁵ on viimastel aastatel tõusutrendis. 2015. aastal oli see 0,103, mis on keskmiselt 3,5 korda väiksem 18-64. aastaste isikute sissetulekute Gini koefitsiendist. Vanaduspensionide ebavõrdsuse kasv tuleneb eelkõige uute pensionäride pensionide suuremast varieerumisest (Gini koefitsient oli 0,144), kuna nende pensionit mõjutab järjest rohkem palgast sõltuv kindlustusosak.
- ◇ II samba pensionilepingute Gini koefitsiendid oli 2015. aastal 0,3 lähedal ehk on natuke väiksemad töötajate koefitsientidest. II samba puhul tuleb sissetulekute ebavõrdsusse suhtuda esialgu reservatsiooniga, kuna kogumisperiodid on erinevad ja sissetulekute jaotusest on alumine osa ära lõigatud (ühekordsed väljamaksed ja fondipensionid).

⁴ Keskmise pensioni ja keskmise palga suhe.

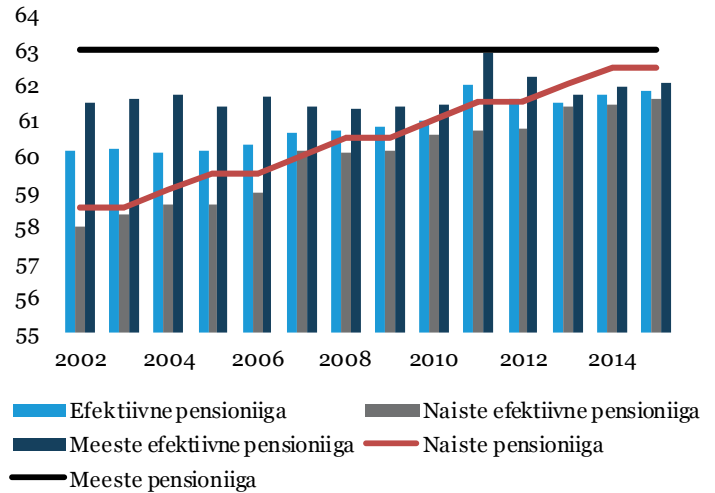
⁵ Näitab sissetulekute ebavõrdsust - mida väiksem, seda väiksem ebavõrdsus.

- ◇ I samba uute pensionäride keskmine efektiivne⁶ vanaduspensioniga oli 2015. aastal 61,8 aastat (meestel 62 ja naistel 61,6 aastat). Naiste efektiivne pensioniga on kasvanud samas rütmis ametliku pensionieaga, olles viimasest 0,5-1 aasta võrra madalamal.

Joonis 7. I samba vanaduspensionide Gini koefitsiendid

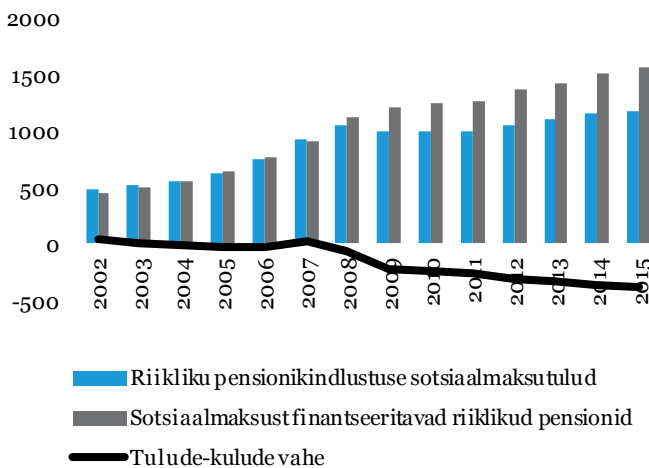

Joonis 8. I samba uute vanaduspensionäride efektiivsed pensioniead

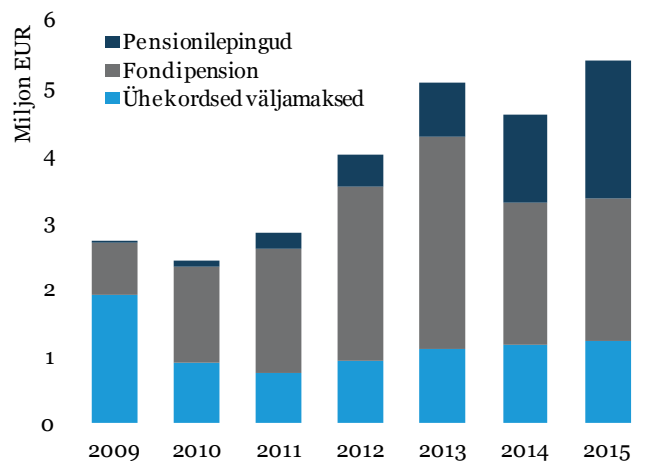

- ◇ Riikliku pensionikindlustuse tulude ja kulude vahe oli 2015. aastal -379 miljonit eurot ehk tulud olid umbes veerandi võrra väiksemad kuludest. Defitsiit tekkis peamiselt sotsiaalmaksu tulude olulisest vähenemisest alates 2009. aastast, samal ajal kui kulud suurenesid tulenevalt positiivsest pensioniindeksist 2009. aastal, negatiivse indeksi mittelubamisest aastatel 2010 ja 2011 ning pensionäride arvu kasvust. Defitsiit suurenes 2015. aastal 24 miljoni euro võrra peamiselt II samba suurenenud maksete tõttu.
- ◇ II sambast on pensionäridele välja makstud kuue aastaga 26,9 miljonit eurot, sellest 5,3 miljonit maksti 2015. aastal.
- ◇ II samba pensionilepingute reservide summa oli 2015. aasta lõpus 42,4 miljonit eurot, kasv oli aastaga 11 miljonit eurot.
- ◇ Ühekordsete väljamaksete maht on püsinud stabiilselt umbes 1 miljon eurot aastas. Fondipensioni väljamaksete maht on hakanud natuke vähenema, kuigi 2014. ja 2015. aastal olid väljamakstud summad täpselt võrdsed (2,1 miljonit eurot). Pensionilepingute väljamaksete maht oli 2015. aastal 2 miljonit eurot (kasv 0,7 miljonit eurot).

Joonis 9. Riikliku pensionikindlustuse eelarve tulud, kulud ja vahe

Joonis 10. II samba väljamaksete absoluutmahud aastas

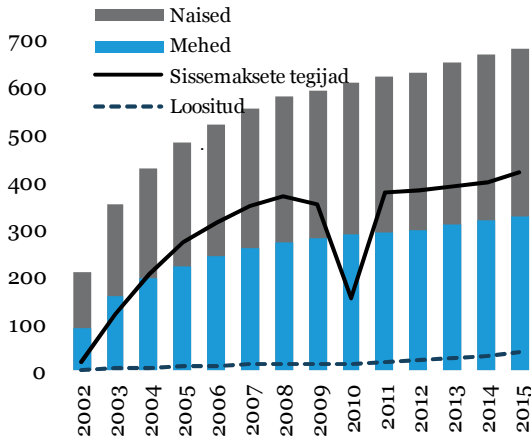
1.2. Kogumine – liitunud, mahud ja sissemaksed

- ◇ 2015. aasta lõpus oli 677 327 inimest II sambaga liitunud. Aastaga lisandus peaaegu 13 tuhat uut liitujat. Alates 2011. aastast saavad II sambaga liituda ainult 1983. aastal ja hiljem sündinud inimesed.
- ◇ 19,8% liitunutest on valinud agressiivse 75% aktsiate osakaaluga fondi, 60% on progressiivsetes fondides, 10,9% on tasakaalustatud fondides ja 9,4% on konservatiivsetes fondides. Agressiivsete fondide osakaal on suurenenud eelkõige progressiivsete fondide arvelt (2 protsendipunkti võrra).

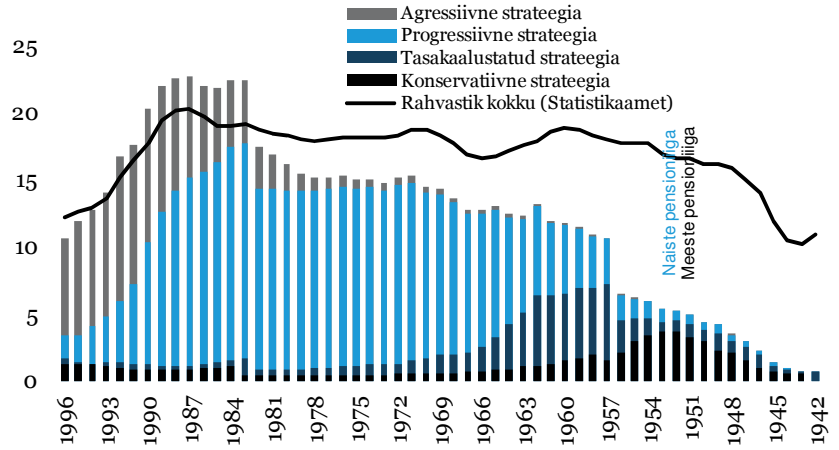
⁶ Tegelik statistiline pensioniga

- ◇ Liitunute osakaal, kes tegid sissemaksid, oli aastast keskmiselt 61%, mis oli võrdne ajaloolise keskmisega (va 2009. aasta teine poolaasta, mil maksed olid külmutatud ja 2010. aasta, mil maksis keskmiselt kogumispensioni makset (2%) 25% liitunustest).
- ◇ Neid, kellele pensionifond valiti loosiga, oli aasta lõpuks kokku 38 263 (5,6% kõikidest liitunustest), kellest enamik esitas hiljem pensionifondi vahetamiseks avalduse. Peamiselt oli uueks fondiks valitud progressiivne või agressiivne pensionifond.
- ◇ Jooniselt 12 on ka näha, et nendes vanustes, kus liitumine II sambaga on kohustuslik, ei ühti omavahel Statistikaameti rahvastiku arv ja Väärtpaberikeskuse II sambaga liitujate arvu statistikaga. Ilmselt on põhjuseid mitmeid, nt osa inimesi on lahkunud Eestist, ajutised maksuresidendid jms.

Joonis 11. II sambaga liitunud ja sissemaksete tegijad (tuhat inimest)

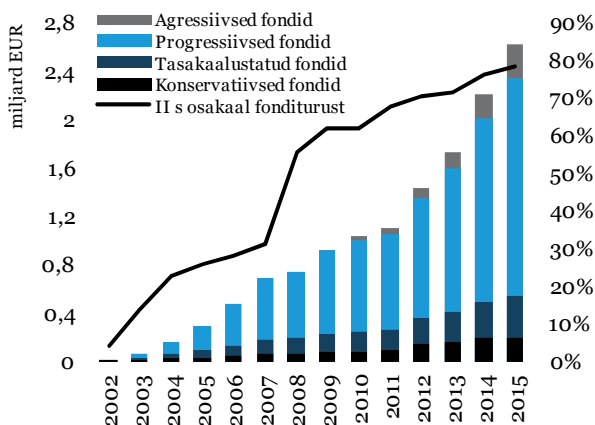

Joonis 12. II sambaga liitunud fondi strateegia ja vanuse järgi (tuhat inimest)

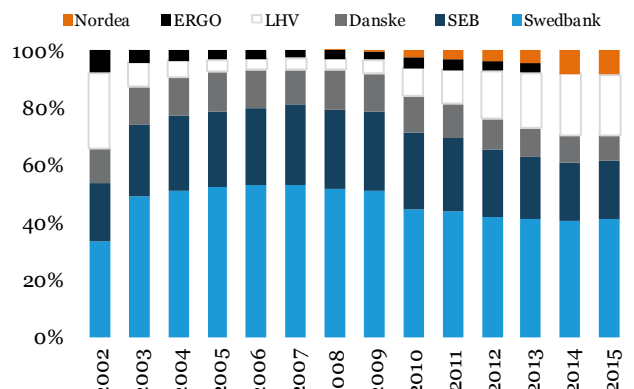

- ◇ II samba fondide maht oli 2015. aasta lõpus 2,609 miljardit eurot. Aastane kasv oli 0,41 miljardit eurot.
- ◇ II sambas on 5 fondivalitsejat, kes valitsevad 20. pensionifondi. Alates 1. septembrist 2014 võttis ERGO pensionivarade haldamise üle Nordea Pensions Estonia AS. Selle tulemusena ühendati ka kolm ERGO teise samba pensionifondi Nordea pensionifondidega. 2004. aastal ühinesid Seesami pensionifondid LHV-ga.
- ◇ 50% aktsiaosakaaluga fondide turuosad oli 69,1%. 75% aktsiaosakaaluga fondide osakaal kasvab aeglaselt (moodustades 10,3%). 0% aktsiaosakaaluga fondide turuosad langes 1 protsendipunkti võrra 7,5%-ni.
- ◇ II samba osakaal investeerimisfondide seas tõusis järsult 2008. aastal ning tõus jätkus ka 2015. aastal (78%-ni). Peamine põhjus osakaalu suurenemisele on viimastel aastatel olnud tavaliste aktsiafondide mahtude langus/stabiilsus, samal ajal kui II samba mahud on pidevalt kasvanud. 2014. ja 2015. aastal oli peamiseks põhjuseks eelkõige kiire II samba fondide mahtude kasv, samal ajal kui ülejäänud fondide mahud oluliselt ei muutunud.
- ◇ Üle pika aja püsisid 2015. aastal fondivalitsejate turuosad II sambas suhteliselt muutumatud. Ainsana õnnestus turuosad kasvatada Swedbankil 0,7 protsendipunkti võrra. Ülejäänute turuosad jäid kas samaks või kahanesid marginaalselt.

Joonis 13. II samba fondide mahud fondi strateegia järgi

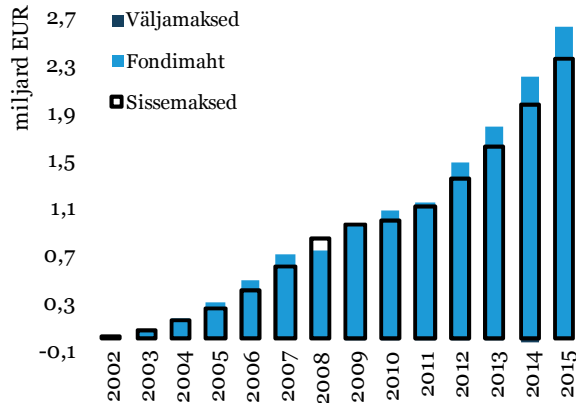
Joonis 14. II samba fondivalitsejate turuosad

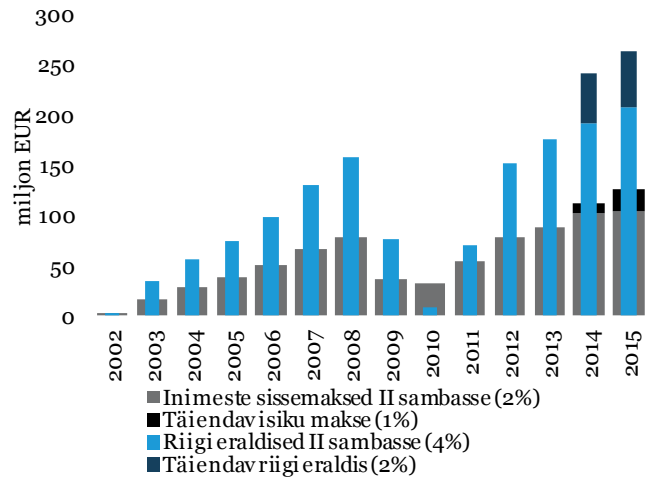
- ◇ 2015. aasta lõpus ületas II samba varade maht sissemaksid ca 272 miljoni euroga. Aastaga on osakuomanike investeerimistulu kasv olnud 30 miljonit eurot (2014. aastal 82 ja 2013. aastal 33 miljonit eurot).

- ◇ 2009. aasta keskpaigast kuni 20117. aastani peatas riik ajutiselt sissemaksed II sambasse, kuid soovi korral said inimesed jätkata enda 2% maksmist 2010. ja 2011. aastal. II samba maksete jätkamise avalduse esitas 220 353 inimest ehk 37% II sambaga liitunudest.
- ◇ 2013. aastal esitas 106 140 inimest II samba maksete tõstmise avalduse aastateks 2014-2017. Nendest 40 410 inimest esitas 2% makse jätkamise avalduse ka 2009. aastal. Ülejäänud ei olnud varem avaldust esitanud, kuid soovisid siiski suuremaid makseid (3%+6%) järgmisel neljal aastal.
- ◇ Riigipoolsed maksed II sambasse taastusid täielikult 2012. aastal. 2015 kanti riigi poolt II sambasse 262 miljonit eurot, sealjuures täiendav sotsiaalmaksu kanne oli sellest 54 miljonit eurot. Isikute enda maksed olid samal ajal 126miljonit eurot, millest täiendav sissemaks oli 22 miljonit eurot. Kokku laekus seega kõrgemate makset näol II sambasse 76 miljonit eurot.

Joonis 15. II samba sissemaksed, fondide maht ja väljamaksed (- märgiga)

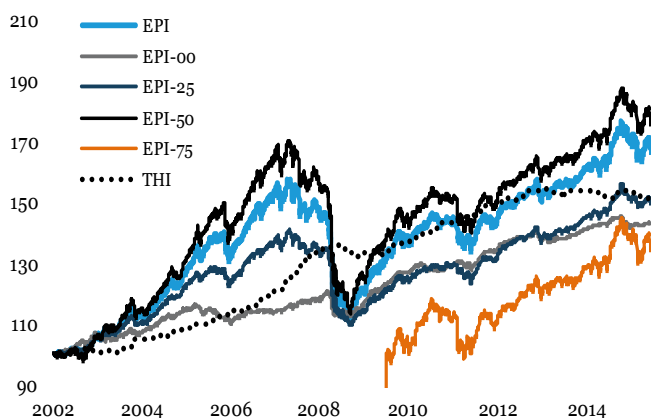
Joonis 16. II sambasse sissemaksed riigi ja inimeste osa järgi

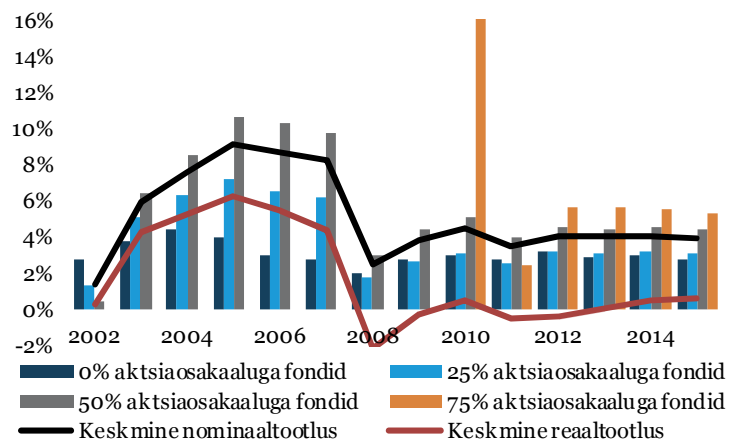
1.3. Kogumine – tootlus, tasud ja investeringud

- ◇ Keskmise II samba tootlus oli 2015. aastal 2,55 % (2014 . aastal oli 5,1%). Keskmise II samba tootlus alates 2002. aastast oli 2015. aasta lõpus 3,9% ja ka reaaltootlus oli positiivne (0,6%).
- ◇ EPI indeks oli 2015. aasta lõpus 18 punkti võrra kõrgem THI kumulatiivsest kasvust. EPI-50 indeks ületab THI-d 27 ja EPI-75 indeks 24 punkti võrra. EPI-25 on sisuliselt võrdne THI kasvuga. Ainult EP-00 jääb 7 punktiga THI-st maha, sarnaselt ka eelmise aasta lõpuga.
- ◇ 75% aktsiaosakaaluga fondide keskmine aastane nominaaltootlus alates fondide loomisest oli 2015. aasta lõpus 5,3%, 50% aktsiaosakaaluga fondidel 4,4%, 25% aktsiaosakaaluga fondidel 3,1% ja 0% aktsiaosakaaluga fondidel 2,7%.

Joonis 17. II samba fondide EPI indeksite ja THI muutused

Joonis 18. II samba kumulatiivsed tootlused alates fondi loomisest fondi liikide lõikes

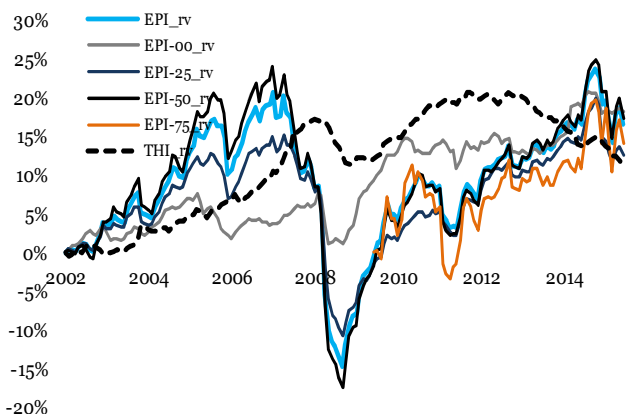

- ◇ II samba fondide kumulatiivsed tootlused, arvestades rahavoogusid (sissemakseid), hakkasid 2007. aasta sügisest langema ja 2009. aasta märtsis olid keskmiselt kõik II sambaga liitunud kaotanud oma sissemaksstud rahast 15%.

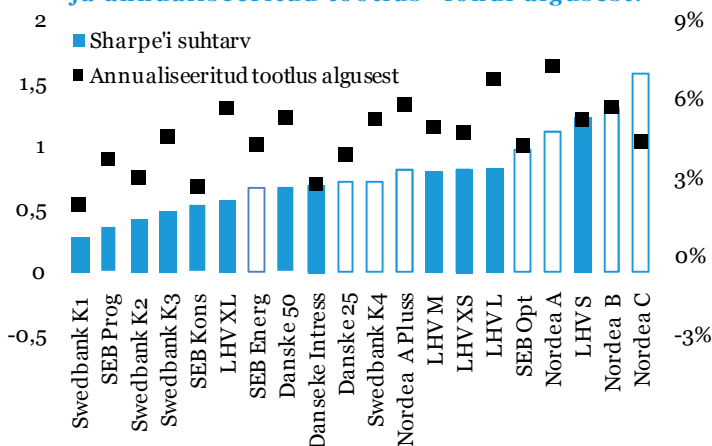
2015. aasta lõpus oli keskmine rahavoogudega kaalutud II samba tootlus tõusnud 16%-ni, kuigi aasta keskel oli see vahepeal ka 24%. Võrdlusena rahavoogudega kaalutud THI kasvas samal perioodil 10,9% ehk siis keskmiselt on II sammas olnud positiivse tulemusena.

- ◇ 75% aktsiaosakaaluga fondide rahavoogudega kaalutud tootlus oli 2015. aasta lõpus 14% (nende puhul tuleb arvestada erinevat THI kasvu), 50% aktsiaosakaaluga fondidel 17%, 25% aktsiaosakaaluga fondidel 13% ja konservatiivsetel fondidel 18%. Seega kui jätta kõrvale 75% aktsiaosakaaluga fondid, mis tekkisid peale finantskriisi, ning arvestada sissemaksete mahtusid erinevatel ajahetkedel, on inimestele keskmiselt parimat tootlust näidanud just konservatiivsed fondid.
- ◇ Sharpe'i suhtarvuga on võimalik mõõta portfelli riski ja tootluse suhet. Mida kõrgem suhtarv, seda kõrgemat tootlust riski kohta fond pakub ehk seda enam on riske vähendatud, mis on investorile kasulik⁸. Käesolevalt on kasutatud riskivaba tuluna Saksa riigi kolmekuu võlakirja intressimäärasid (3m Bubill), perioodiks on ajavahemik fondide loomisest kuni 31.12.2015.
- ◇ Parima riski ja tootluse suhtega (kõrgeim Sharpe'i suhtarv) fondideks on küll Nordea fondid (eriti Nordea C, B ja A), kuid jättes pärast finantskriisi tekkinud fondid välja, on suurima Sharpe-i suhtarvuga LHV fondid (eriti LHV konservatiivsed fondid).
- ◇ Positiivset reaaltootlust (rahavoogusid arvestamata) näitasid 2015. aasta lõpuks 16 pensionifondi. Negatiivse reaaltootlusega fondidest omakorda 3 fondi olid 0% aktsiaosakaaluga fondid, kelle eesmärk ei olegi otseselt THI-d ületada.

Joonis 19. Rahavoogudega kaalutud EPI indeksid

Joonis 20. II samba fondide Sharpe'i suhtarv** ja annualiseeritud tootlus* fondi algusest.

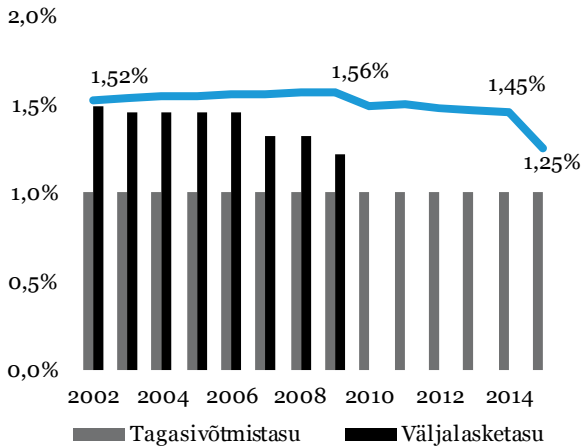
* Valged tulbad on fondidel, mis loodi finantskriisi järgselt ja on lühikese tegutsemisajaga, mistõttu tuleb neid vaadata eraldi.

** Vastutamatusesäte: Sharpe'i suhtarvu usaldusväärsus on piiratud ning ta ei ole näitajana piisav andmaks sisulisi hinnanguid fondijuhtimise kvaliteedile ning fondi üldisele riskisusele. Sharpe'i suhtarvu tuleb käsitleda kui täiendavat, fondide kohta avaldatavat informatsiooni. Sharpe'i suhtarvu ei tohi käsitleda kui peamist sisendinfot investeerimisotsuste tegemiseks.

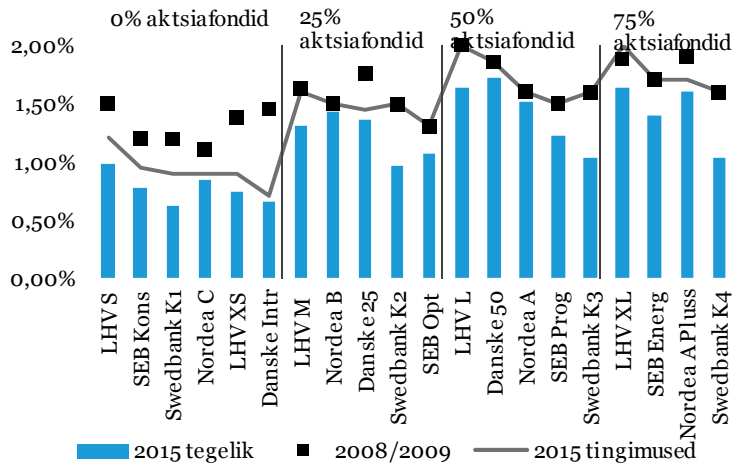
- ◇ Kohustuslike pensionifondide keskmised tasumäärad olid kuni 2015. aastani suhteliselt muutumatud. Osakute tagasivõtmistasu on püsinud kõikidel fondidel alates 2002. aastast 1% juures. Osakute väljalasketasu, mida seaduse järgi ei tohi võtta enam 2011. aastast, kaotati fondivalitsejate poolt ära aasta varem. 2015. aastal hakkas kehtima uus mahtudest sõltuv regressiivne valitsemistasude vähendamise skaala, mis langetas valitsemistasusid oluliselt ja peaks eeldatavalt tasusid ka tulevikus oluliselt kiiremini langetama.
- ◇ Keskmine valitsemistasu on püsinud 12 aasta jooksul stabiilselt 1,5% lähedal. 2014. aasta lõpus oli see 1,45%, kuid 2015. aasta lõpuks oli see langenud 1,25%-ni.
- ◇ Tulenevalt uuest valitsemistasu regressiooni reeglist on nüüd kõikide fondide tasud alanenud. Mahust sõltuva regressiooni mõju on joonisel 22 halli joone ja helesinise tulba vahe. Mõju on suurem just suurtele fondivalitsejale ja väiksem väikestele fondivalitsejatele. Võrreldes valitsemistasusid nüüd ja enne 2009. aastat, siis näiteks konservatiivsete fondide puhul on vahe kohati isegi kahekordne. Suurima II samba pensionifondi Swedbank K3 valitsemistasu on langenud samal perioodil umbes kolmandiku võrra.

⁸ loe täpsemalt nt siit:
http://www.tarkinvestor.ee/wiki/index.php/Sharpe_suhtarv

Joonis 21. II samba fondide keskmised tasud

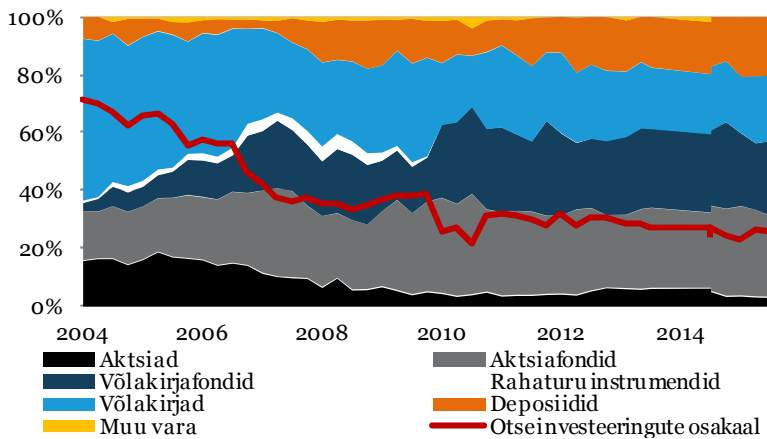

Joonis 22. II samba tasud ja nende muutused fondide lõikes

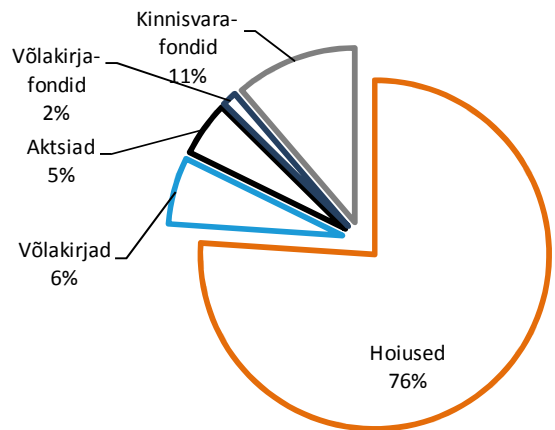

- ◇ Aktsiariski omavad instrumendid moodustasid 2015. aasta lõpus 31% varadest (osakaal viimase aasta jooksul pole oluliselt muutunud). Võrdluseks enne 2008. aastat oli see osakaal ligi 40%. Otseinvesteeringute osakaal aktsiatesse on pidevalt vähenenud (2015. aastal 3%-ni), samas kui otseinvesteeringute kogu osakaal jäi sisuliselt samaks.
- ◇ Tähtajaliste hoiuste ja arvelduskontode osakaal on püsinud 2008-2013 aastatel stabiilselt 15% lähedal, kuid enne 2008. aastat oli see valdavalt alla 5%-i. 2015. aastal deposiitide osakaal veelgi suurenes, olles aasta lõpus ajaloo kõrgeimal tasemel (20%).
- ◇ Suurim osa varadest investeeritakse Eestisse (24%), järgnevad Luksemburg (17%) ja Iirimaa (15%). Eesti investeeringute osakaal on sealjuures aastaga suurenenud 2 protsendipunkti võrra.
- ◇ 76% Eesti investeeringutest moodustavad tähtajalised hoiused ja arvelduskontod ning seega sõltub investeeringute maht Eestisse just hoiuste ja kontode mahu muutusest. Otse Eesti ettevõtete aktsiatesse ja võlakirjadesse investeeritakse 2,7% II samba varadest (2013. aastal 4,6% ja 2014. aastal 3,1%). Ülejäänud Eesti investeeringutest moodustavad erinevad Eestis registreeritud fondid (3% II samba varadest) ja mujal registreeritud fondid (1,5% II samba varadest), mis samuti investeerivad Eestisse. Ehk siis arvestamata hoiuseid, investeeritakse kokku Eestisse umbes 6-7% II samba varadest.

Joonis 23. II samba fondide investeeringute jaotus

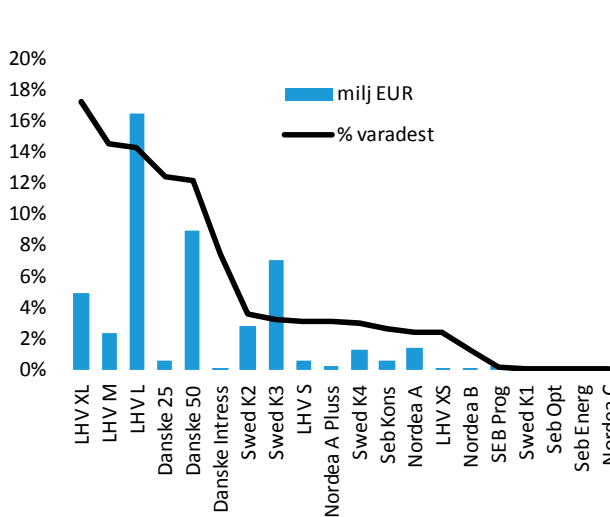

Joonis 24. II samba fondide Eesti investeeringute jaotus

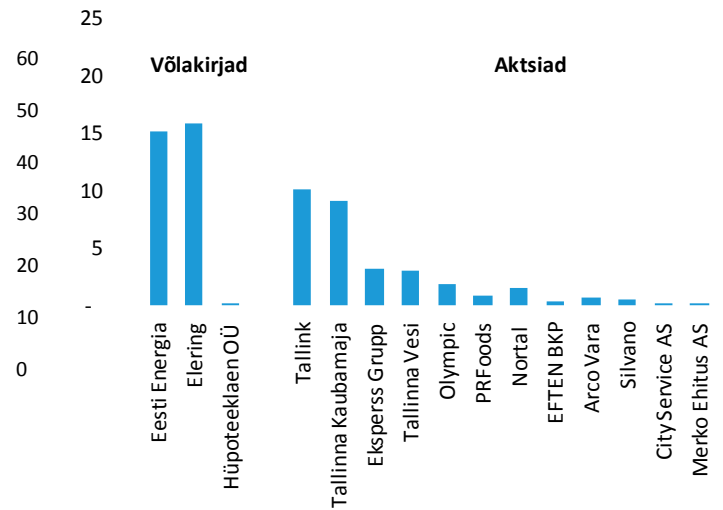

- ◇ Jättes kõrvale hoiused, siis suhtena fondi varadesse investeerivad kõige rohkem Eestisse LHV pensionifondid (LHV M, L ja XL 14-17% oma varadest) ning neile järgnevad Danske fondid. Absoluutmahult on LHV järel teisel kohal Swedbank ja neile järgnevad Danske ja SEB.
- ◇ Peamiselt investeeritakse ainult kahe Eesti ettevõtte võlakirjadesse - Eesti Energia (0,58% II samba varadest) ja Elering (0,61% II samba varadest). Aktsiatest on enim investeeritud Tallinki (0,39% II samba varadest) ja Tallinna Kaubamaja (0,35%) aktsiatesse.

Joonis 25. II samba fondide Eesti investeringute mahud (parem skaala) ja osakaalud (vasak skaala) fondide lõikes

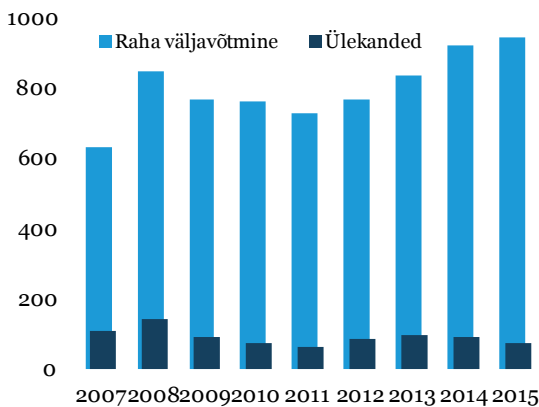
Joonis 26. II samba fondide Eesti aktsia ja võlakirja investeringud (milj EUR)

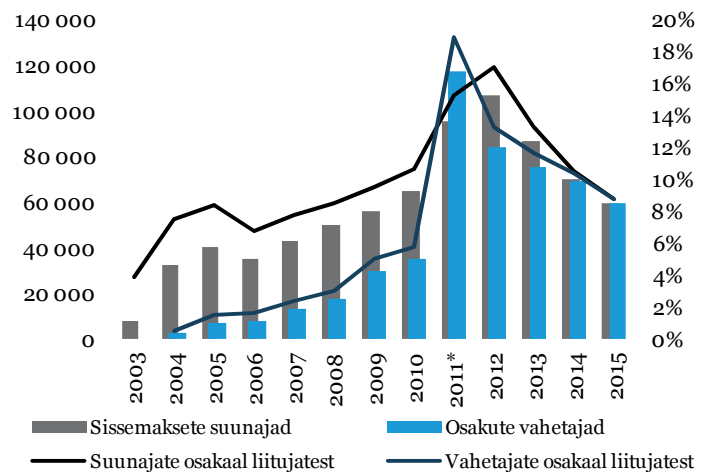
1.4. Kogumine – vahetamine, suunamine ja pärimine

- ◇ II samba pärimised algasid 2007. aastal. 2015 aasta lõpu seisuga on esitatud 7 980 pärimisavaldust. 2015. aastal esitati 1116 pärimisavaldust.
- ◇ 90% pärimisavaldustest on esitatud raha pensionifondist väljavõtmiseks. See osakaal alguses kasvas, kuid hiljem on jäänud stabiilseks (2007- 2008 oli 86% ja 2011-2015 90-93%).
- ◇ Pärimise teel on pensionifondidest raha välja võetud kokku 11 miljonit EUR-i (2015. aastal 2,7 miljonit EUR-i).
- ◇ Alates 2011. aasta augustist saab pensionifondi vahetada kolm korda aastas ning sissemakseid ümbersuunata teise pensionifondi ilma ajalise piiranguta.
- ◇ Sissemaksete ümbersuunamiste arv ja osakute vahetamiste arv on viimastel aastatel oluliselt vähenenud võrreldes tippajaga 2011. aastal. 2015. aastal vahetas pensionifondi osakuid umbes 59 600 ning sissemakseid suunas 59 500 inimest. Keskmiselt esitas iga pensionifondi vahetaja 1,3 avaldust ja sissemaksete suunaja 1,2 avaldust.

Joonis 27. Pärimisavalduste arv

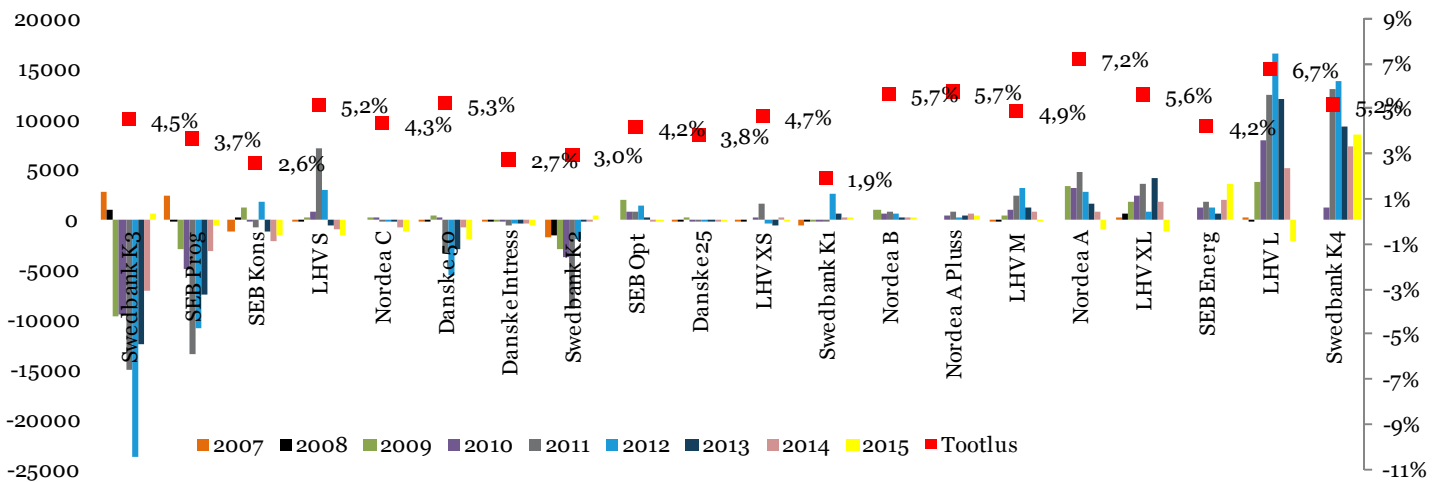

Joonis 28. Osakute vahetajate ja sissemaksete suunajate arv (* avalduste koguarv)

- ◇ Viimase kaheksa aasta jooksul on pensionifondide vahetamine erinevate fondide vahel olnud suhteliselt sarnane, st va üksikud erandid, on kliente võitnud ja kaotanud enamasti samad pensionifondid. Võitjad (st fondi tulijate ja lahkujate vahe) on eelkõige kõik uued agressiivsed pensionifondid, kuid samuti ka kõik LHV pensionifondid (üle 52 000 inimese). Enim uusi kliente on üheksa aasta jooksul saanud LHV L (üle 55 000 inimese) ja Swedbank K4 pensionifondid (üle 73 000 inimese). Enim on kliente kaotanud Swedbank K3 (üle 73 000 inimese) ja SEB Progressiivne (üle 42 000 inimese) pensionifond, kuigi suur osa K3-st lahkujatest on liikunud just K4 pensionifondi.
- ◇ 2015. aasta oli siiski erandlik LHV jaoks, kuna kõik nende fondid kaotasid vahetamise tulemusena kliente. Kõikide fondide peale kokku oli kaotus üle 5000 inimese. Samas Swedbanki kõik fondid võitsid kliente juurde, kokku üle 9000 inimese.
- ◇ Võrreldes pensionifondide vahetamist fondide pikaajalise tootlusega, siis olulist omavahelist korrelatsiooni pole. Samas kui võrrelda tulemusi konkreetsetel aastatel, siis on korrelatsioon mõnevõrra suurem.

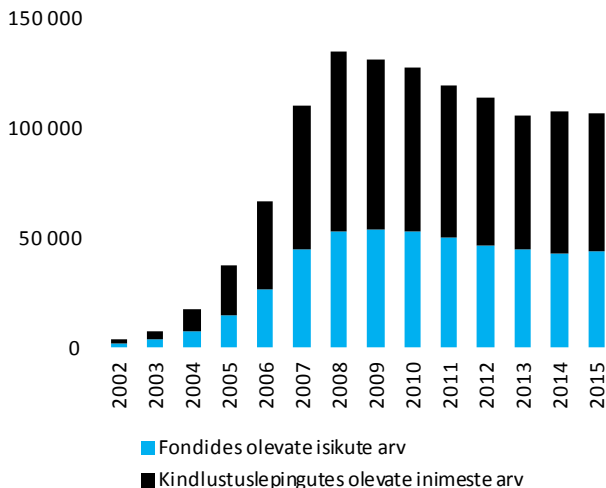
Joonis 29. Vahetamise teel fondi tulijate ja lahkujate vahe aastatel 2007-2015 ja fondide keskmine nominaaltootlus alates fondi loomisest.

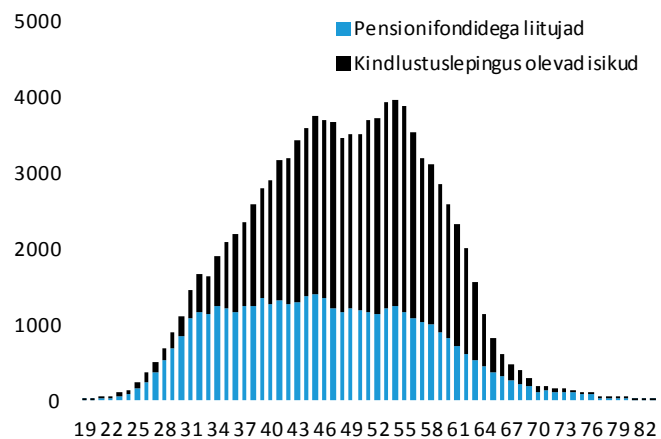
2. VABATAHTLIK KOGUMISPENSION

- ◇ 2015. aasta lõpus omas III samba kindlustuslepingut 62 730 inimest ja III samba fondidega oli liitunud 43 740 inimest, kokku seega 106 470 inimest.
- ◇ Kuni 2008. aastani kasvas III sambaga liitumine väga kiiresti, ulatudes 135 000 inimeseni. Hiljem on liitunute arv vaikselt vähenenud ja viimasel kolmel aastal stabiliseerunud 106 inimese juurde. Kindlustuslepingut omavate isikute arv 2015. aastal vähenes umbes 1 000 inimese võrra, samas kui fondidega liitunute arv suurenes umbes 300 võrra.
- ◇ III samba kindlustuslepingu sõlminud isikute keskmine vanus (49,4 aastat) on 3,3 aasta võrra kõrgem fondidega liitunute omast (46,1 aastat). Liitujate keskmine vanus on aasta aastalt järjest tõusnud. Mehi ja naisi on III sambaga liitunud peaaegu enam vähem võrdselt.

Joonis 30. III sambaga liitunud isikute arv

Joonis 31. III sambaga liitunute vanuseline struktuur

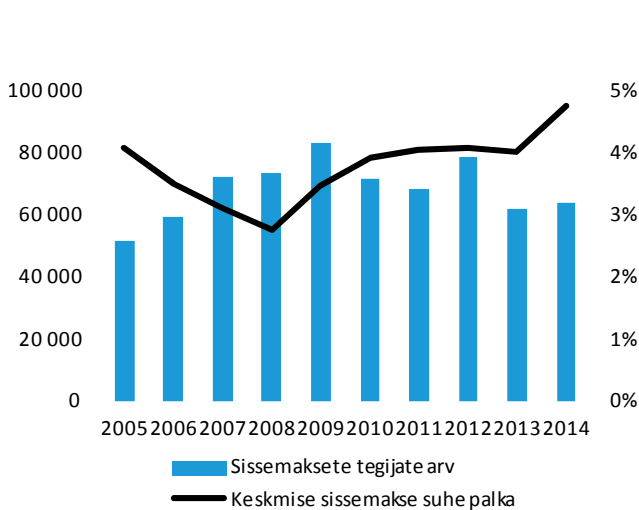
- ◇ III sambasse tegi sissemaksed 2014. ⁹ aastal alla 63 800 inimest, mis oli 1 800 võrra rohkem kui 2013. aastal. Kuigi sissemaksete tegijate arv natuke kasvas, on üldine sissemaksete tegijate arvu muutuse tendents pigem languses. Sissemaksjate keskmine vanus on viimastel aastatel pidevalt tõusnud, 2007. aastal oli see 40,5 aastat ja 2014. aastal 48,5 aastat.
- ◇ Sissemaksete maht on viimastel aastatel püsinud 30-35 miljoni euro vahel, samas kui väljamakseid on tehtud ca 20 miljoni euro ulatuses.
- ◇ Sissemaksete tegijate keskmine kuine sissetulek oli 2014. aastal 1442 eurot (2013. aastal 1358 eurot ja 2012. aastal 1301 eurot). Aritmeetiline keskmine sissemaks oli 2013. aastal 508 eurot aastas, samas kui mediaan keskmine oli

⁹ 2015. aasta andmed selguvad 2015. aasta teises pooles.

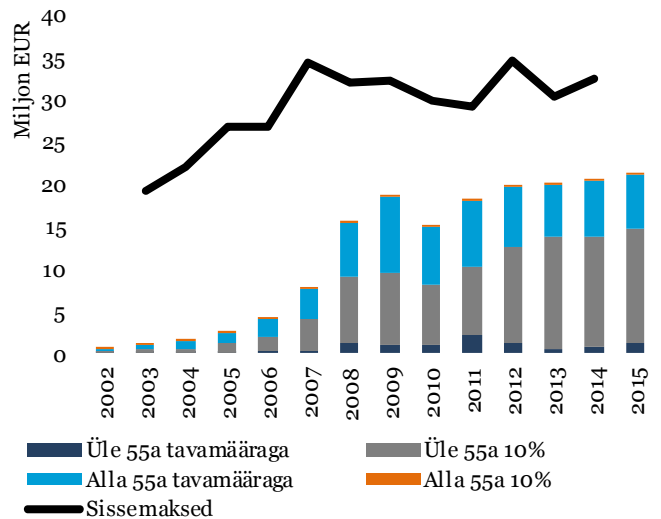
ainult 352 eurot. 73% sissemaksetest olid alla 500 euro ja 90% sissemaksetest olid alla 970 euro. Seega valdav osa sissemaksetest olid suhteliselt väikesed, kuid oli ka üksikuid väga suuri sissemaksed. 41 inimesel oli sissemaks suurem kui 6000 eurot. Keskmise sissemaks määra oli 2014. aastal 4,7% isiku tulust. Mediaankeskmine oli ka siin mõnevõrra väiksem (2,6%), kuid jaotus oli mõnevõrra ühtlasem absoluutsete sissemaksete jaotusest. Üldjuhul jäävad kõik sissemaksed alla 15% isiku tulust.

- ◇ 2015. aastal tegi sissemaksed III sambasse oma töötajate eest ka 157 tööandjat 1899 töötaja eest kogusummas 1,8 miljonit eurot (2014. aastal 1,6 ja 2013. aastal 1,2 miljonit eurot). Sissemaksed saanud töötajate keskmine kuupalk oli 2384 eurot.
- ◇ Absoluutsummas on enim väljamakseid tehtud üle 55. aastastele 10% maksumääraga (2015. aastal 13,6 miljonit eurot), kuid väga suur osa raha võetakse III sambast välja ka enne 55. eluaastat ja tava tulumaksumääraga (2015. aastal 6,3 miljonit eurot).

Joonis 32. III sambasse sissemaksete tegijate arv ja nende keskmine sissemaks osakaal palgast

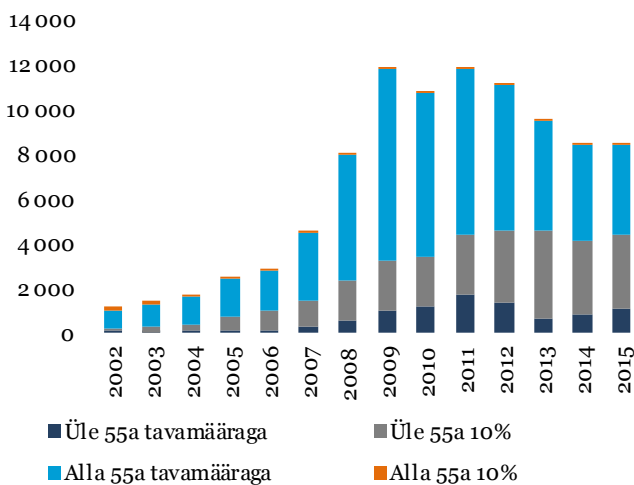

Joonis 33. III samba sissemaksete ja väljamaksete mahud¹⁰

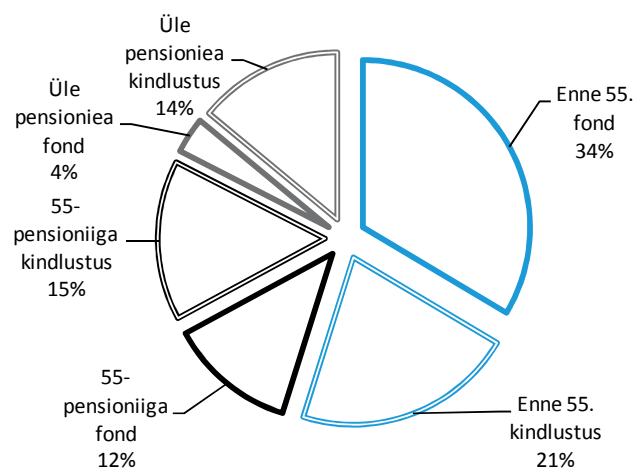

- ◇ Kui väljamaksete mahud on olnud viimastel aastatel suhteliselt konstantsed, siis väljamakseid tegijate arv on hakanud vähenema. Oluline on, et see arv on vähenenud just enne 55. eluaastat tehtavate tava tulumaksumääraga väljamaksete osas.
- ◇ III sambaga liitunutest oli 2015. aastal riiklikus vanaduspensionieas umbes 11 180 inimest (37% omas kindlustuslepingut ja 63% fondide osakuid), kellest väljamakseid said 2015. aastal 1 387 inimest (945 kindlustuses ja 442 fondides).
- ◇ Üle 55-aastaseid inimesi oli III sambas ca 35 849 (17 990 kindlustuses ja 17 859 fondides), kellest väljamakseid said 2015. aastal 2 939 inimest (1 878 kindlustuses ja 1 061 fondides). Kokku oli väljamakseid saavaid inimesi III sambas 2015. aastal 6433 ehk 54% väljamaksete saajatest olid nooremad kui 55. aastat.
- ◇ Keskmine väljamakse fondidest oli 2015. aastal 1 895 eurot (aastas). Üle 55-aastastel oli keskmine väljamakse 3 236 eurot. Keskmine kindlustuslepingu väljamakse oli 2015. aastal 2 788 eurot (üle 55-aastastel 3 446 eurot).

Joonis 34. III samba väljamaksete tegijate arv väljamaksete maksumäärade järgi

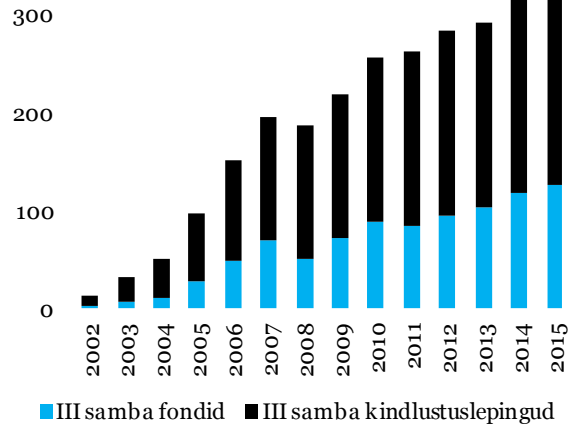
Joonis 35. III samba väljamaksete saajate jaotus vanusegruppide järgi

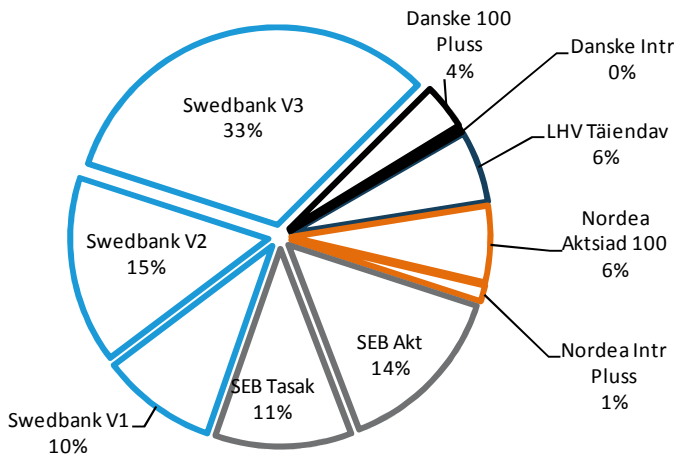
¹⁰ Jooniselt on puudu 0% maksumääraga väljamaksed, kuid nende maht on olnud marginaalne.

- ◇ III samba fondide maht oli 2015. aasta lõpus 126,7 miljonit eurot ja kindlustuslepingute reserve kogumaht oli 222,8 miljonit eurot. Aastane kasv oli vastavalt 9,3 ja 2,3 miljonit eurot.
- ◇ III samba fondivalitsejate turuosade kontsentratsioon on märksa suurem kui II sambas. Turu kontsentratsiooni näitav Herfindahli indeks on III samba fondivalitsejatel 0,4 võrreldes II samba 0,27-ga. III samba kindlustusseltside Herfindahli indeks on samuti 0,27.
- ◇ Nii kindlustuses kui fonditurul omab suurimat turuosa Swedbank, vastavalt 39% ja 58%. Kolme väiksema fondivalitseja turuosa kolmandas sambas on aastaga suurenenud 15%-lt 17%-le.
- ◇ Suurima mahuga III samba pensionifond oli Swedbanki V3 pensionifond 41,5 miljoni euroga, võrdluseks väiksem oli Danske Intressi pensionifond 0,5 miljoni euroga.

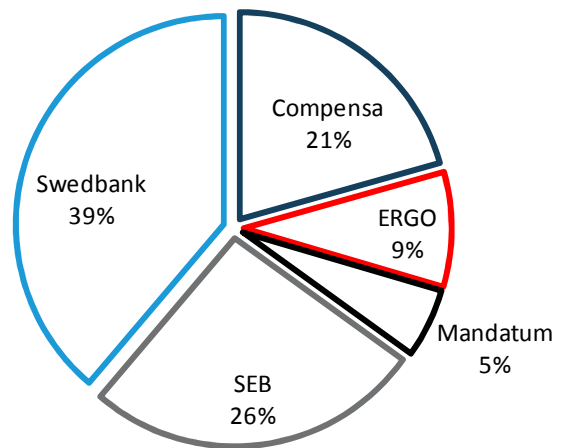
Joonis 36. III samba mahud (miljon eurot)

Joonis 37. III samba fondide turuosad

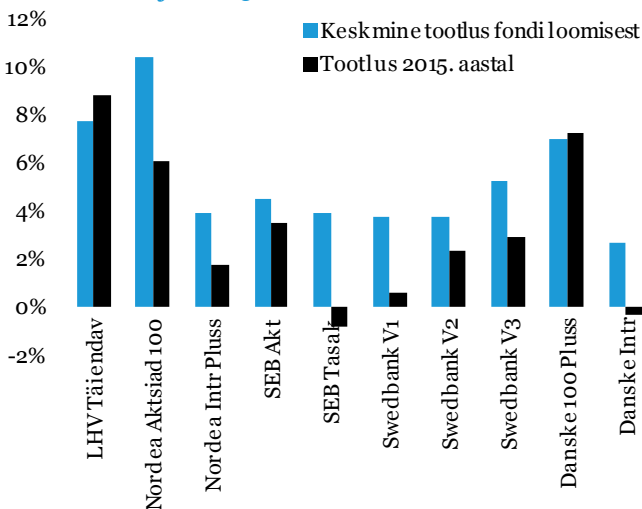

Joonis 38. III samba kindlustusseltside turuosad

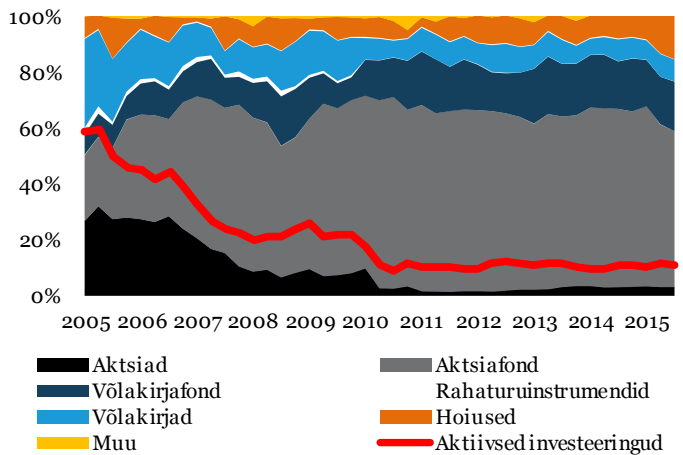

- ◇ III samba fondide keskmine tootlus alates 2002. aastast on 3,91%, 2015. aastal oli keskmine tootlus 3,3%. Pikaajaline tootlus on seega II ja III sambas suhteliselt võrdne.
- ◇ III samba fondide investeringute struktuur on viimastel aastatel olnud suhteliselt muutumatu. Investeringutes domineerivad aktsiafondid, mille osakaal oli 2015. aastal 56%. Otseinvesteringute osakaal aktsiatesse ja võlakirjadesse on alates 2010. aastast püsinud 10-11% juures.
- ◇ 24% investeringutest tehti 2015. aasta lõpus Eestisse, 17% Luksemburgi ja 15% Iirimaaale.
- ◇ Kindlustuslepingute garanteeritud tootlused kogumisfaasis on üldjuhul jäänud 3-4% vahele. Viimastel aastatel on need osadel seltsidel langenud ka alla 2%-i. Sõltuvalt aastast ja seltsist on aeg ajalt makstud lisaks garanteeritud intressile ka kasumi boonust.

Joonis 39. III samba fondide tootlused fondi loomisest¹¹ ja 2015. aastal.

Joonis 40. III samba fondide investeringute jaotus

¹¹ Juhul kui fond loodi enne 2002. aastat, siis alates 2002. aastast.

Vaata lisaks: www.pensionikeskus.ee ja www.minuraha.ee